

ELKEM ASA BREMANGER
Postboks 334 Skøyen (JE)
0213 Oslo

Oslo, 1. april 2019

Deres ref.:
Ida Lysmen Løkke

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/335
Saksbehandler:
Rune Andersen

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Elkem Bremanger

Kontrollnummer: 2019.006.I.miljodir

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Ida Lysmen Løkke

Fra Miljødirektoratet:
Rune Andersen

Andre deltagere fra virksomheten:
Torstein Ask

Andre deltagere fra Miljødirektoratet:
Per Antonsen

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Elkem Bremanger den 21. mars 2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Miljødirektoratet avdekket 5 avvik og ga 1 anmerkning under inspeksjonen.

Avvik:

- Virksomhetens målinger på utslipp fra tynnstøpfilter er mangelfull og overskrider utslippsgrensen fastsatt i tillatelsen
- Måleprogrammet inneholder en del feil og mangler
- Virksomhetens rutiner for avfallsregnskap er mangelfull
- Virksomheten lagrer kjemikalier uten oppsamlingsarrangement og med stor fare for utslipp til sjø ved en eventuell lekkasje
- Virksomhetens rutiner og dokumentasjon på kontroll og vedlikehold av kjøleanlegg med fluorholdige gasser er mangelfull

Anmerkninger:

- Virksomhetens kontroll med adgang til deponiet i Sætrevika kan forbedres

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

1. april 2019	Rune Andersen	Einar Knutsen
dato	kontrollør	seksjonssjef

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ved miljøvernavdelingen
- Bremanger kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: ELKEM ASA BREMANGER	
Organisasjonsnr.: 973095331	Eies av: 911382008
Bransjenr. (NACE-kode): 20.130 - Produksjon av andre uorganiske kjemikalier	

Kontrollert enhet

Navn: Elkem Bremanger	Anleggsnr.: 1438.0066.01
Kommune: Bremanger	Fylke: Sogn og Fjordane
Anleggsaktivitet: Industrideponering	
Tillatelse gitt: 16. april 2013	Sist endret: 10. mars 2017

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Miljødirektoratets risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Styringssystem
- Avfall
- Prosess og rensutstyr
- Vedlikehold
- Utslipp til luft
- Kjøleanlegg med fluorholdige gasser
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Elkem Bremanger plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Miljødirektoratet skal kunne avslutte saken, må Elkem Bremanger innen 15. mai 2019 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (post@miljodir.no) til Miljødirektoratet v/Rune Andersen.

4. Pålegg om opplysninger

Elkem Bremanger må sende Miljødirektoratet følgende opplysninger innen 15. mai 2019 (jf. forurensningsloven § 49):

- redegjørelse for om tankpark i Silgrain-avdelingen faller innenfor krav til oppsamlingsarrangement i tankforskriften (forurensningsforskriften § 18)
- redegjørelse for hvilke miljørisikovurderinger som er foretatt om at det slippes ut 200-300 m³/time med prosessvann med pH 2,3-2,5 på 45 meters dyp i indre basseng

Klageadgang

Dere har rett til å klage på pålegg om opplysninger dersom dere mener at dere ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene. En klage bør begrunnes og skal sendes Miljødirektoratet senest 3 dager etter mottakelsen av denne rapporten (jf. forvaltningsloven § 14). En klage kan fremsettes både skriftlig og muntlig.

5. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 11. mars 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Elkem Bremanger bli ilagt et gebyr på kr 49 200,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 5 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet.

En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

6. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no (jf. offentleglova).

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomhetens målinger på utslipp fra tynnstøpfilter er mangelfull og overskrider utslippsgrensen fastsatt i tillatelsen.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Elkem AS Bremanger Smelteverk pkt. 2.2 Plikt til å overholde grenseverdier, pkt. 4.1.1 Utslippsbegrensninger fra punktkilder, pkt. 11.1 Utslippskontroll

Kommentarer:

I følge tillatelsen skal grenseverdier fastsatt i tillatelsen overholdes innenfor fastsatte midlingstider. Målinger skal utføres slik at de er representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal kunne dokumentere utslippsnivå i forhold til utslippskravene. For utslipp av støv fra tappe- og raffineringsanlegget og fra knuseanlegg er det fastsatt en utslippsgrense på 20 mg/år som årsmiddel og 30 mg/Nm³ som timesmiddel.

Virksomheten har i lang tid ved flere målinger overskredet utslipp av støv fra tynnstøpfilteret. I 2017 ble det rapportert overskridelser av både timesmiddelverdier og av årsmiddelverdi. Årsmiddelet ble oppgitt til 79 mg/Nm³, og høyeste timesmiddelverdi 294 mg/Nm³. Grunnlaget var 4 målekampanjer utført av eksternt laboratorium.

I 2018 ble det kun utført to målinger fra tynnstøpfilteret. En av disse viste overskridelse av kravet til timesmiddel på 30 mg/Nm³. Snittet av de to målingene viste også overskridelse av årsmiddelkravet på 20 mg/Nm³.

To målinger i året kan ikke anses som tilstrekkelig for å sikre representative målinger og til å dokumentere at kravene til timesmiddel og årsmiddel blir overholdt. I følge virksomhetens eget måleprogram skal det tas kvartalsvise målinger av dette utslippet. Dette kan imidlertid heller ikke anses som tilstrekkelig dokumentasjon på at utslippskravene som måneds- og årsmiddel blir overholdt på et utslipp med store utslippsvariasjoner uten at dette er dokumentert som tilstrekkelig, f.eks. ved usikkerhetsvurderinger.

Virksomheten opplyste at de mellom målingene av tredjepart bruker fluoriserende stoff hvert kvartal, men dette gir ingen kvantitativ bestemmelse og gir kun en indikasjon på om det er hull i filtrene.

Avvik 2

Måleprogrammet inneholder en del feil og mangler

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Elkem AS Bremanger Smelteverk pkt. 11.2 Måleprogram

Kommentarer:

I følge tillatelsen skal virksomheten ha et måleprogram som beskriver de forskjellige trinnene i målingene og med begrunnelse for valgte metoder. Måleprogrammet skal bl.a. angi valgte

prøvetakingsfrekvenser som gir representative prøver og vurdering av usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinn i målingene.

Måleprogrammet var ikke oppdatert og det ble påvist feil og mangler, bl.a.

- målinger av vann fra oljeutskiller er ikke inkludert i måleprogrammet. Dette ble også påpekt under revisjonen i 2015 og er fortsatt ikke tatt inn
- Det er ikke gjort vurderinger av frekvens for prøvetaking utfra usikkerhetsvurderinger, variasjoner i utslipp osv., jf. avvik 2 om frekvens for prøvetaking av utslipp fra tynnstøpfilter.
- Det er ikke tydelig beskrevet prøvetakingspunkter og om disse avviker fra standard. Eksempel på beskrivelser av prøvetakingssted som kan inngå i måleprogrammet er beskrivelsene gitt på side 6 i analyserapport nr. 21383 fra Applica
- Måleprogrammet er ikke oppdatert i forhold til hvordan målingene som benyttes i rapporteringen foretas. For eksempel står det at regulerte metall og klorat utslipp fra silgrain og klorfabrikken utføres av internt laboratorium, mens det under tilsynet kom fram at dette utføres av eksternt laboratorium.

Måleprogrammet må oppdateres slik at det er i samsvar med de målinger som faktisk utføres, og som benyttes i rapporteringen til Miljødirektoratet.

Avvik 3

Virksomhetens rutiner for avfallsregnskap er mangelfull

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Elkem AS Bremanger Smelteverk, pkt 11.4
Rapportering til Miljødirektoratet

Kommentarer:

I følge tillatelsen skal bedriften innen 1. mars hvert år sende inn rapport fra foregående år til Miljødirektoratet over miljørelaterte forhold som er beskrevet i direktoratets veileder til bedriftenes egenrapportering. Dette omfatter blant annet avfallstyper og mengder.

Elkem Bremanger har for hovedmengden av farlig avfall delegert myndighet til en avfallskontraktør om å håndtere avfall som genereres i virksomheten. I dette ligger også å deklare farlig avfall og å holde oversikt over avfallsmengder.

Som grunnlag for avfallstallene som er lagt inn i egenkontrollrapporten for 2017 har bedriften benyttet tall som er oversendt fra kontraktøren. Noe farlig avfall blir imidlertid også deklart av virksomhetene selv i de ulike avdelinger. I årsrapporten for 2017 manglet det rapportering av farlig avfall levert NOAH Langøya, noe skyldtes at dette ikke var deklart og rapportert av kontraktørens som håndterte hoveddelen av avfallet.

Under inspeksjonen kom det fram at det ikke er noe internt system for avfallsregnskap utover årsrapport fra hovedkontraktøren. Kontroll i avfallsdeklarerings.no viste at det i 2018 ble levert farlig avfall til flere avfallsmottak som ikke var gått gjennom hovedkontraktøren. Virksomheten er ansvarlig for at alt farlig avfall blir deklart og at avfallsregnskapet som føres og rapporteres er korrekt.

Avvik 4

Virksomheten lagrer kjemikalier uten oppsamlingsarrangement og med stor fare for utslipp til sjø ved en eventuell lekkasje

Avvik fra:

Forurensningsloven § 7 Plikt til å unngå forurensning

Produktkontrollloven § 3 Aktsomhetsplikt

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 2. ledd pkt. 6

Kommentarer:

I følge forurensningsloven må ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten tillatelse fra forurensningsmyndigheten, eller tillatt etter vedtak.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer.

I følge produktkontrollloven skal den som produserer, innfører, omsetter, bruker eller på annen måte behandler produkt som kan medføre forurensning vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense slik virkning slik at produkter ikke medfører miljøforstyrrelse, bl.a. i form av forstyrrelse av økosystemer og forurensning.

I følge interkontrollforskriften skal virksomheten kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Virksomheter oppbevarer IBC-tanker med flussyre i containere på kaiområdet uten oppsamlingsarrangement. Kum for overflatevann på utsiden av lageret har avrenning rett ut i sjøen. IBC-tanker blir fraktet med gaffeltruck fra lageret til brukersted inne. Et eventuelt uhell med lekkasje i forbindelse med lagring eller transport vil raskt renne ut via overvannskum og til sjø. Flussyre er på datablad oppgitt som meget giftig for fisk og andre organismer i vann, selv i små mengder.

Under tilsynet ble det også funnet 5 IBC-tanker med 50 % svovelsyre lagret utenfor filteranlegget for rensing av avgass fra ovnene. Disse var også uten oppsamling og eventuelle lekkasjer ville renne ut på asfalt og deretter ned en skråning mot sjøen. Svovelsyre er en sterk og etsende syre som ikke er karakterisert som miljøskadelig, men som er svært helseskadelig pga. dets etsende egenskaper.

Det ble også observert en IBC-tank med hydrogenperoksid stående utenfor klorfabrikken uten oppsamling.

Avvik 5

Virksomhetens rutiner og dokumentasjon på kontroll og vedlikehold av kjøleanlegg med fluorholdige gasser er mangelfull

Avvik fra:

Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) kapittel 6a Regulering av fluorholdige stoffer, § 6a-1 jf. forordning (EF) nr. 842/2006 om visse fluorholdige klimagasser (f-gass forordningen)

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 annet ledd pkt. 1

Kommentarer:

Elkem Bremanger er å anse som operatør av kjøleanlegg, og plikter å sørge for å etterleve kravene i regelverket. Dette inkluderer jevnlig kontroll og lekkesjetest, utført av personell og bedrift som er sertifisert for å utføre slikt arbeid. Det er operatørens ansvar å sikre at personell og firma er sertifisert.

Virksomheten opplyste at de hadde avtale med Florø kjøleservice om kontroll og vedlikehold av utstyret. Dette firmaet står imidlertid ikke listet som sertifisert bedrift på Isovator/returgass sin oversikt over sertifiserte bedrifter. Det er Isovator som er ansvarlig for f-gass sertifiseringen i Norge. Virksomheten må kunne sikre og dokumentere at bedriften som utfører lekkasjetest av kjøleanlegg med f-gass har de nødvendige sertifikater.

Virksomheten kunne ikke fremlegge noen samlet oversikt over hvilke kjøleanlegg de har, men opplyste at de har flere anlegg som inneholder mellom 3 og 30 kg med fluorholdige gasser (HFK). De opplyste også om at de har flere eldre anlegg med HKFK-gass (R-22) og at de var klar over forbudet med å etterfylle slike anlegg.

Produktforskriften kapittel 6a inneholder krav om at anlegg som inneholder fluorholdige gasmengder på 3 kg eller mer, skal ha en oppdatert utstyrshistorikk (logg) som skal være tilgjengelig ved myndighetskontroll, jf. forordning (EF) nr. 842/2006, artikkel 3(6). Loggboken kan være i papirform eller elektronisk.

Utstyrshistorikken (loggboken) skal inneholde følgende informasjon:

- Operatørens navn, postadresse og telefonnummer
- Informasjon om mengde og type fluorholdig gass i kjøleanlegget. Om dette ikke finnes i produsentens tekniske spesifikasjoner eller på etiketten, skal det bestemmes av sertifisert personell.
- Mengde påfylt fluorholdig gass
- Mengde fluorholdig gass som er avtappet under vedlikehold eller service og før endelig kondemnering
- Identifisert årsak til den avdekkede lekkasjen
- Identifisering av bedriften/personell som har utført vedlikehold/service
- Dato for og resultat av lekkasjekontrollene
- Dato for og resultat av kontroll av lekkasjedeteksjonssystemer dersom dette er installert
- Eventuell annen relevant informasjon

Virksomheten kunne under revisjonen ikke framlegge utstyrshistorikk (logg) for anleggene som inneholder fluorholdige kjølegasser på 3 kg eller mer og således ikke dokumentere lekkasjetesting.

Siden 1. april 2008 er en produsent eller importør som markedsfører kuldeanlegg, klimaanlegg, og varmepumper med f-gasser forpliktet til å merke dette utstyret. Merkingen omfatter som minimum type og mengde gass, og en setning om at det inneholder fluorholdige gasser som er omfattet av Kyotoavtalen.

Kontroll av to kjøleanlegg viste at disse manglet slik merking. Det ene av disse anleggene var installert i 2018. Selv om dette kravet påhviler importør eller forhandler så vil vi gjøre Elkem som operatør av kjøleanlegg oppmerksom på dette kravet, slik at de eventuelt kan følge det opp ovenfor sine leverandører.

8. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Virksomhetens kontroll med adgang til deponiet i Sætrevika kan forbedres

Kommentarer:

Virksomheten har et deponi utenfor fabrikkområdet som ikke lenger skal brukes til deponering.

I følge tillatelsen skal deponiet være sikret mot adgang for uvedkommende. Veien til deponiet er utstyrt med låsbar bom, men denne stod åpen begge dager da vi kjørte forbi deponiet. Det ble også observert gamle glassfibertanker, et gammelt lastebilvrak og noe jernskrap oppe på deponi.

9. Andre forhold

- Det ble under tilsynet observert noe diffust utslipp fra nødskorstein på ovn 4. Det ble opplyst at de hadde problem med tetting av spjel og at det skulle installeres dobbelt spjel i løpet av våren (mai).
- Virksomheten benytter gamle tanker til lagring av slurry (mikrosilika oppløsning) ved filteranlegget på Kupa. Det har vært flere tilfeller av lekkasje som følge av at tankene har sprukket, senest i desember der 50 m³ rant ut. Dette er rapportert til Miljødirektoratet. Slurry er ikke miljøskadelig. De opplyste at det er lagt inn investeringsøknad på nye tanker i 2019.
- Virksomhetens prosessavløp har en pH på 2,3-2,5 og utgjør 200-300 m³/time. Virksomheten kunne under tilsynet ikke redegjøre for hvilke risikovurderinger de hadde gjort mht. at dette blir sluppet ut på 45 meters dybde i indre basseng. (se pkt. 4 om pålegg om å sende inn ytterligere opplysninger om dette).
- Utslipp fra klorfabrikken går ut i eget avløp inne ved kaikanten. Dette er ikke regulert i tillatelsen, bortsett fra for utslipp av klorat. Under tilsynet ble det observert blakket vann ved utslippsstedet og det ble opplyst at dette skyldtes utslipp etter regenerering av ionebyttere. Dette gjøres ved jevne mellomrom. Virksomheten har tidligere sendt Miljødirektoratet redegjørelse for konsekvensen av dette utslippet.

10. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om begrenning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet
- Pålegg/vedtak i korrespondanse mellom virksomheten og Miljødirektoratet

11. Informasjon til virksomheten

Brosjyrer/infoark utdelt:

- Informasjon til operatører av utstyr som inneholder flurholdige klimagasser